

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
BCC-15543/	19.07.2017

ОТГОВОРИ

от МАРИЯ МАКСИМОВА КАРАДЖОВА
кандидат за административен ръководител на Районен съд
Асеновград

на въпроси, поставени от Български институт за правни инициативи по реда на чл. 50, ал. 1 от Наредба №1 от 09.02.2017г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт във връзка с чл. 194а, ал.6 от ЗСВ

1. Реформата в съдебната власт в Република България е процес, който е насочен към подобряване на дейността ѝ. Не смятам, че същата се изчерпва с тези разпоредби, които са обявени за противоконституционни. И тук следва да се отбележи, че именно с оглед на решението на Конституционния съд, това не е правилният начин за постигане на целта.

Мисля, че реформа в съдебната власт, а и която и да е друга власт или дейност, означава въвеждане на конкретни промени, чрез които да се отстранят конкретни недостатъци или грешки или чрез които да се постигнат конкретни цели. Целите в случая са гарантиране на независимостта на съдебната власт от външни влияния (което не означава, че такава липсва), ефективност на правораздавателната дейност (което не означава, че такава липсва), постигане на добра кадрова политика (което не означава, че такава липсва), дигитализация (електронно правосъдие) (първите стъпки в тази насока са направени, като се очакват следващите), въвеждане на ясни критерии за атестиране и кариерно израстване, подобряване на достъпа до правосъдие.

2. Считаю, че не е възможно да се постигне напълно еднаква натовареност между различните съдилища и това се дължи на обективни фактори като например миграцията към големите градове и обезлюдяване на някои райони и същевременно необходимостта от достъп до правосъдие на всички граждани и юридически лица като гаранция за защита на техните права и законни интереси. Въпреки това до голяма степен неравномерната натовареност в районни съдилища е преодоляна с внедряване в Единната информационна система на съдилищата НА МОДУЛ „ЦЕНТРАЛИЗИРАНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ И ЕЛЕКТРОННА ОБРАБОТКА НА ЗАПОВЕДНИ ДЕЛА“, интегриран с ЕПЕП. Той представлява автоматизирана система за електронно подаване и случайно разпределение на заповедни дела към районните съдилища в страната,

независимо от адреса на длъжника. Друг начин за постигане на приблизително еднаква натовареност е чрез промяна на родовата подсъдност на някои видове дела. Визирам по-конкретно производствата по ЗНФЛ, като считам за по-удачно окръжен съд да бъде първа инстанция по тях. Възможно е след анализ постъпилите дела (като се съобрази техния вид и брой) да се извърши и промяна в броя на съдиите, като щатна бройка от по-ниско натоварен съд се прехвърли в по-натоварен.

3. Всеки български гражданин и като такъв всеки съдия трябва да получава достойно възнаграждение за труда си. Освен основен принцип в една правова държава, това е необходимо и за осигуряване на независимостта на магистратите като проявление или продължение на принципа за независимост на съдебната власт. Именно с тази цел нормативната уредба предвижда самостоятелен бюджет на съдебната власт. По отношение на разликата във възнагражденията – на първо място не ми е известно каква е тя, а и не считам за коректно и етично да се коментира възнаграждение на други съдии, както и на други лица по принцип. В ЗСВ е предвиден размер на възнаграждението за младши съдия и на Председател на ВКС, Председател на ВАС и Главен прокурор. Считам, че логиката на закона е възнаграждението на останалите съдии да се определи в тези граници, като решението е предоставено в правомощията на ВСС. Би могло тази нормативна уредба да се допълни с точен и ясен механизъм, по който да се определя съотношението между възнагражденията на съдиите от различни съдебни инстанции и по този начин да се осигури публичност, прозрачност и предвидимост на размера на възнагражденията, получавани от магистратите, доколкото този въпрос напоследък е обект на засилен интерес от обществото и медиите.

4. Първоначално бях скептична относно ефективността на медиацията като метод за доброволно уреждане на отношенията при спор, за разрешаване на който е сезиран съдът. Впоследствие, при проведено зонално обучение по темата, моите възгледи се промениха. Към момента вярвам, че медиацията би могла да бъде ефективен метод за уреждане на отношенията между страните по даден спор. Същият, обаче, е сравнително нов за България, поради което е необходимо време за навлизането му като по-широко използвано средство, през което време да се променят психологическите нагласи на хората, както и да се обучат и действат повече медиатори. Мисля, че от съществено значение за успеха на медиацията са именно качествата на медиаторите. Разбира се от значение са и други фактори.

5. Самоуправлението в Районен съд Асеновград се осъществява чрез общо събрание на съдиите в съда, което взема решения за

организацията на работата, изслушва кандидатите за административен ръководител, изслушва предложените от председателя кандидати за заместник на административния ръководител, обсъжда годишния доклад на председателя, решава как да се разпределя делата по материя, взело е решение кои наказателни дела да се разпределят по дежурство. Разпоредбата на чл.79, ал.3 от ЗСВ, съгласно която общото събрание може да изразява становища по въпроси, свързани с организацията на дейността на съда, които са от компетентността на председателя на районния съд, при направено предложение от не по-малко от една трета от съдиите, на практика създава възможност за произнасяне на общото събрание по всички въпроси, касаещи организацията и управлението на един районен съд. Счита, че административния ръководител би трябвало да се съобрази с направени по този ред предложения, подкрепени от мнозинството на съдиите.

6. Не мисля, че е от съществено значение дали има етичен кодекс за всички магистратите или същият е разделен на Кодекс за етично поведение на българските съдиите и Кодекс за етично поведение на българските прокурори и следователи. В голяма степен те установяват едни и същи или идентични етични правила и норми, произтичащи от залегналите в тях принципи - независимост, безпристрастност, справедливост, почтеност, благоприличие, вежливост и толерантност, компетентност и квалифицираност, конфиденциалност (към които са добавени прозрачност и лоялност в КЕПБПС). Важното е тези правила да бъдат спазвани.

7. В своята практика Конституционният съд е разяснил съдържанието на понятието "мандат" за целите на тълкуването на Конституцията – "пълномощие за осъществяване на власт", както и значението на мандата за конституционната уредба на държавните органи (Тълкувателно решение № 13 от 2010 г. по к.д. № 12/2010 г.). Съдът посочва, че установяването на мандатност и уреждането на мандатите на органите на законодателната, изпълнителната и съдебната власт "е съобразно съвременните демократични принципи на изграждане и осъществяване на държавната власт", и изтъква, че мандатността е "защитен механизъм на демокрацията", "основа е на демократичния процес, съдейства за неговото осъществяване, както чрез демократичния способ за образуване на предвидените в Конституцията органи, така и за контрол върху тяхната дейност". Това е относимо и за мандата на членовете на конституционно установен орган, който няма мандатен статус, защото е "постоянно съществуващ и функциониращ орган", а

мандат имат неговите членове (Решение № 8 от 1994 г. по к.д. № 8/1994 г.).

От посоченото значение на мандата за "изграждането и осъществяването на държавната власт" следва и изводът, че всеки мандат на конституционно установен орган, съответно мандат на съставлящите го членове, е елемент на заложения от Конституцията баланс на системата от държавни органи, чрез който се осъществява принципът на разделение на властите. Една от характеристиките на всеки мандат е неговата продължителност (срок на овластяването за осъществяване на възложената държавна дейност). Разгледана в контекста на посочената цел, продължителността на всеки мандат на конституционно установен орган и/или на неговите членове е пряко свързана с реално протичащия процес на взаимно преплитане на дейностите по управление на държавата, възложени на различните държавни органи.

С цитираното в поставените въпроси решение на СЕС от 30.04.2025г. е прието, че член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС във връзка с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз трябва да се тълкува в смисъл, че принципът на независимост на съдиите не допуска практиката на държава членка членовете на орган на съдебната система на тази държава членка — които са избрани от нейния парламент за определени мандати и имат правомощия да проверяват дейността на магистратите при осъществяване на техните функции, да извършват проверки за почтеност и липса на конфликт на интереси при магистратите и да предлагат на друг орган на съдебната система образуването на дисциплинарно производство с оглед на налагането на дисциплинарни наказания на магистратите — да продължат да изпълняват функциите си след края на установения в конституцията на посочената държава членка мандат и до избора от този парламент на нови членове, когато продължаването на изтеклите мандати не почива на изрично правно основание в националното право, съдържащо ясни и точни правила, които да регламентират изпълнението на тези функции, и когато не е гарантирано, че това продължаване на практика е ограничено във времето.

Или същото не касае Висшия съдебен съвет, но би могло да се направи аналогия на положението, в което са поставени и двата органа. Моето мнение е, че въпросът не би могъл да се отнесе само към кадровата политика, доколкото по принцип засяга всички действия, извършвани от ВСС, доколкото той или притежава съответните правомощия или не разполага с такива поради изтичане на срока, за който са избрани неговите членове. Конституцията и ЗСВ отреждат на ВСС роля в съдебната власт, без която последната не би могла да функционира. От това произтича

изключителната сложност на ситуацията, тъй като от една страна е изтекъл мандата на членовете на ВСС, а от друг – не са избрани нови. В същото време в случай, че този орган прекрати изпълнение на законовите си задължения, съдебната власт ще престане да функционира, а това е равнозначно на липса на такава. Последниците от това са ясни на всички. Аз бих ги определила като катастрофални. Според мен разрешението на този проблем е избор на нови членове на Висш съдебен съвет.

8. При изпълнение на функциите на административен ръководител се налага ежедневно да се вземат решения, свързани с организацията и административно ръководство на съответния орган на съдебна власт. Те са необходими за разрешаване не въпроси, свързани с организацията на работата на съдиите, дейността на съдебните служители, с бюджета на съда, разрешаване на битови проблеми.

9. Използването на изкуствен интелект в сферата на правосъдието все още е в ранен етап. Трябва да се има предвид, че темпото на промяната се ускорява и разумно може да се очакват все по-способни и точни системи. Необходимо е това развитие на технологиите да се следи и има предвид, тъй като в дългосрочен план AI системите ще бъдат много ефективни. Към момента тече дебат относно етиката и регулирането на изкуствения интелект. Но ролята му в областта на правосъдието трябва да е във фокуса на вниманието на административния ръководител. Дигитализацията и използването му могат да подобрят значително достъпа до правосъдие, да направят борбата с организираната престъпност по-ефективна и да облекчат работата на правоприлагащите органи. Същевременно трябва да се осигури пълно спазване на принципите на съразмерност, лична неприкосновеност и защита на данните.

Към момента са разработени правно-информационни платформи, базирани на изкуствен интелект, които държат сметка за специфичните нужди и предизвикателствата пред българските юристи. Тяхната цел е да автоматизират някои правни дейности, да изготвят проекти на документи. Мисля, че трябва внимателно да се проучи възможността за използването им за подпомагане на работата на съдиите.